

(/)

🏠 (/) > Biografier, erindringer (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Julius Bomholt

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/alle-vi-boern-af-fru-brath>)

Julius Bomholt

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 788

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/julius-bomholt)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/julius-bomholt](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/julius-bomholt)) **🐦**

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [http://www.historie-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/julius-bomholt)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/julius-bomholt](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/julius-bomholt)) **in**

([http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/julius-bomholt&title=)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/julius-bomholt&title=](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/julius-bomholt&title=))

Jørn Henrik Petersen

Julius Bomholt

Gads forlag. 616 sider. 399,95 kr.

Fra rebel til konform

Af Preben Etwil

Velfærdshistoriens Grand Old Man, Jørn Henrik Petersen, har skrevet en velfortalt historie om Julius Bomholt (1896-1969). Julius Bomholt blev født ind i en tidstypisk og aktiv socialdemokratisk arbejderfamilie, men blev alligevel student og senere teolog. Kirken blev dog ikke hans arbejdsmark, men derimod arbejderbevægelsens mangesidige politiske grene. Gennem livet var han, højskoleforstander, folketings- og byrådspolitiker, skønlitterær forfatter, formand for Folketinget to gange, radiorådsformand, undervisnings-, social- og kulturminister. Især er den sidste ministerpost mentalhistorisk knyttet til hans navn. Ikke så mærkeligt, da han blev Danmarks første Kulturminister i 1961.

Jørn Henrik Petersen er både en vidende og velskrivende person. Denne bog er ingen undtagelse. Den er velresearchet og detaljeret, men bærer visse steder præg af at være et bestillingsarbejde.

Bomholt skal sættes op på den piedestal, som opdragsgiverne ønsker.

Om det er Jørn Henrik Petersen der retter ind, eller om opdragsgiverne bare han fundet "den rette mand", gives der ingen forklaring på. Men kritisk stillingtagen til hans liv og levned er der ikke meget af – bortset fra hans holdninger og handlinger til sin første kæreste og senere hans hustru. Bomholts noget antikverede kvindesyn er svært at nedtone, selv i et bestillingsarbejde.

Det vil være svært eller måske umuligt at skrive om Julius Bomholts liv og virke i kort form. Det er heller ikke sket i denne bog. Derfor er det også en klar fordel, at en velskrivende biograf som Jørn Henrik Petersen, har påtaget sig denne opgave. Bogen fylder ikke mindre end 615 sider, hvoraf over 100 sider er noter. Mange af disse noter er utrolig informative, og som flere steder nuancerer bogens brødtekst.

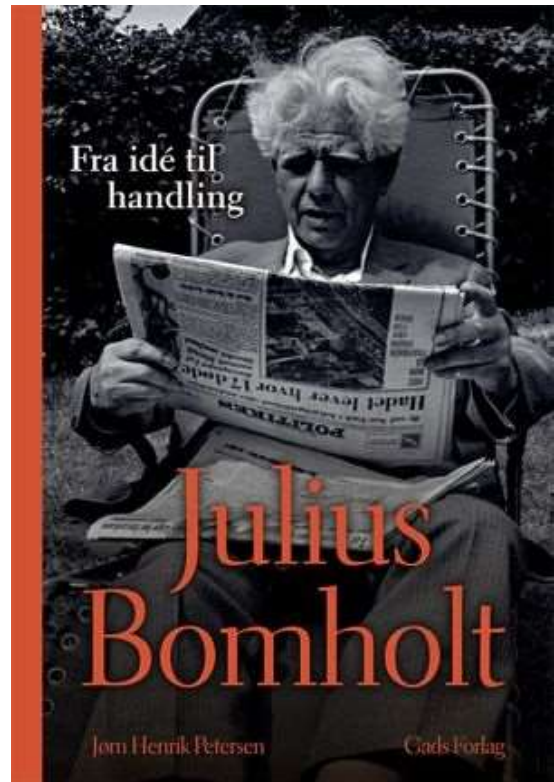
Jørn Henrik Petersen har både indsigt og lune til at gøre bogens relativ kedelige arkivstof levende for læseren. Men en gang imellem popper der synspunkter op, hvor det kan være lidt svært at skille Julius Bomholts synspunkter fra forfatterens.

Der er fra Jørn Henrik Petersens side tale om et godt biografisk håndværk. Der er ud over en glimrende gennemgang af nyere dansk politisk historie, også mange grundige optegnelser af breve, taler, artikler, bøger og folketingsdebatter. Mange sten bliver vendt og drejet i denne biografi. Ordet grundighed er passende i denne sammenhæng.

Jørn Henrik Petersen tegner et billede af en yderst velbegavet og arbejdsom person, der i høj grad satte sit præg på den socialdemokratiske velfærdsudvikling fra slutningen af 1920'erne og frem til sin død i 1969.

Han lagde ud som højskolelærer og journalist i den mere rebelske udgave, men blev over årene bl.a. som folketingspolitiker mere og mere moderat – kaldet modnet med tiden.

Bomholt ønskede faktisk i sine unge år en mere rebelsk arbejderkultur på de såkaldte arbejderhøjskoler, men skifter synspunkt allerede i løbet af 1920'erne. Han ser nu tydeligt, at højskolen ikke kun er en skole for samfundet men en skole for livet. Som Jørn Henrik Petersen udtrykker det: "Da Bomholt udvikler disse synspunkter, er han præget af egne oplevelser og erfaringer. Konsekvenserne af Danmark for Folket (1934), besættelsen, nazismen og kommunismen har gjort deres virkning. Derfor må en arbejderhøjskole til syvende og sidst være en folkelig højskole og i bedste forstand: en national højskole" (p. 132).

I sine unge år ville Bomholt i det hele taget kæmpe for en kulturel klassekamp, der skulle bygges på arbejderklassens ideal om solidaritet – arbejderkulturens rod. Senere, dog ikke så meget senere, blev han varm fortaler for den såkaldte assimilationsteori, hvor der skulle ske en sammensmeltning af hele folkets kulturelle værdier. Socialdemokratiet skulle forvandles fra et klasseparti til et folkeparti. Som Julius Bomholt så malende beskrev det i et radioforedrag: "Danmark er vor Moder i samme Grad som hun (også socialt) er en Moder for alle sine Børn" (p. 177).

Ud over at afvise klassekampstanken, viser det også noget af Julius Bomholts til tider meget svulstige sprogbrug. Noget som han aldrig fralagde sig, og som rigtig mange socialdemokrater både beklagede og smilede ad.

Bomholt var nu blevet fortaler for at forene det nationale, som en ny værdi med det sociale, så ingen i folkehjemmet skulle finde sin plads i kælderens. Jo, der er mange måder at udtrykke den nye socialisme på. Dette faldt også i god tråd med, at ordet "arbejdsklasse" blev erstattet af begreber som "det arbejdende folk" eller "det arbejdende samfund". Velfærdsstaten havde nu gjort sit sproglige indtog i det socialdemokratiske vokabularium.

Bomholt mente: "Det var arbejderbevægelsens historiske opgave: at ophæve det bestående klassesamfund og dermed klassekulturerne, med andre ord: at udvide et socialistisk samfunds kultur til almenmenneskelig kultur" (p. 188). Det handlede i høj grad om, at arbejderne kunne få andel i den borgerlige kulturs goder.

Julius Bomholt var meget andet og mere end bare en kulturideologisk frontfigur. Han var aktiv skønlitterær forfatter, og praktisk politiker. Han blev i 1929 valgt til folketinget i Esbjergkredsen, og sad der uafbrudt indtil 1968. I perioden 1933-1941 sad han derudover i Esbjergs byråd.

Biografien har mange detaljer om Bomholts mange politiske gøremål, der dækkede bredt. Bogen afslører også tydeligt, at Bomholt i starten af hans parlamentariske arbejde langt fra var tilfreds med de opgaver, han fik tildelt. I hans egen selvopfattelse var han udset til noget større, og et par gange var han direkte ved at afbryde sin politikerkarriere.

Julius Bomholt havde både talent, politisk iderigdom og en enorm arbejdsflid som lovmager og byrådspolitiker. Han var ikke sjældent først til at markere nye synspunkter på både uddannelsespolitikken, socialpolitikken og ikke mindst på kulturpolitikken. Politikområder som han i kortere eller længere tid fik lov til at forvalte som minister. Men i starten gik det ikke så hurtigt, som han selv syntes, at det burde. Det var givetvis mange fra den gamle garde i den socialdemokratiske folketingsgruppe, der til at begynde med syntes, at Bomholt var lidt for selvovervurderende af egne evner, og som oplevede ham lidt latterlig selvhøjtidelig, der ikke tålte andres kritik, hverken fra egne rækker eller politiske modstandere.

Efterhånden fik han dog over årene arbejdet sig op i det socialdemokratiske partihierarki. Hans CV vidner om det:

Han blev kortvarig Undervisningsminister i 1950, og igen lidt mere permanent fra 1953 til 1957.

Han var Socialminister fra 1957 til 1961.

Han blev udnævnt til Danmarks første kulturminister i 1961 og regerede det ministerium suverænt, indtil Statsminister Jens Otto Krag bad ham om at vige pladsen for Hans Sølvhøj i 1964.

Inden da var han med Socialdemokratiets stemmer i 1945 blevet valgt til Folketingets formand. Denne post besad han frem til, at han som bekendt blev Undervisningsminister i 1950. Han genindtog formandsstolen i Folketinget i 1964, da han blev jaget af pladsen i Kulturministeriet. Denne formandspost beholdt han helt frem til, han forlod Folketinget i 1968.

Sideløbende med sit folketingsarbejde, men fraregnet hans ministertid, var han i perioden 1940 til 1953 formand for Radiorådet. En post han næppe kunnet have besiddet uden en betydelig Socialdemokratisk partiopbakning.

Alle disse betydningsfulde poster bliver der detaljeret redegjort for i Jørn Henrik Petersens biografi. Sikkert og stilfuldt – og ikke mange detaljer er udeladt.

Biografien slutter af med Julius Bomholts sidste år i Sønderho på Fanø. Helbredsproblemer plagede ham i de sidste år, og han blev både fysisk og mental svækket i svær grad. Især biografiens læsning af hvordan han behandlede sin stærkt handicappede kone, er ikke rar læsning i et nutidigt lys.

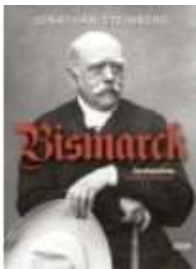
Med disse ord skal biografien om Julius Bomholt liv og virke stærkt anbefales. Den viser tydelig hvordan en ledende socialdemokrat tænkte og handlede i velfærdsstatens guldalder – eller om man vil i velfærdsstatens barndom.

Julius Bomholt var med til at lægge de velfærdsskinner, som vi kører på i dag.

(Historie-online.dk, den 21. september 2021]

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/alle-vi-boern-af-fru-brath>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

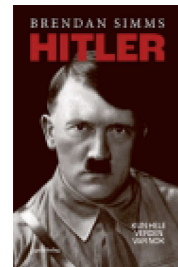

**BISMARCK. JERNKANSLEREN.
EUROPAS STATSMAND**

AT KOMME TIL SIG SELV

(<http://www.historie-online.dk/boger/at-komme-til-sig-selv>)

**HITLER. KUN HELE VERDEN
VAR NOK**

[online.dk/boger/hitler-kun-verden-var-nok](http://www.historie-online.dk/boger/hitler-kun-verden-var-nok))

Nordjyske fortællinger

Nordjyllands Kystmuseum er gået sammen med Læsø Museum samt KaRe Podcast i det ambitiøse podcastprojekt "Genfortalt-Nordjylland".